puodų šukių, Kauno g. 29 – 18 žiestų puodų šukių ir stiklinio indo šukė.

Atšakoje Maironio g. 1 po asfaltu ir skalda buvo pilka žemė su žvyru. Tai dar kartą perkastas XX a. iškasos užpylimas. Tranšėjos dugne, 1 m gylyje, jis nesibaigė.

Iš viso Kauno g. ištirtas 323 m^2 plotas. Kultūrinis sluoksnis buvo 110,45 m^2 plote. Pagal rastas šukes jį galima datuoti XVI a. pradžia–XX a. pradžia.

SURVEY EXPLORATIONS IN UTENA OLD TOWN, IN KAUNO STREET

In 2003 UKM investigated the rainwater sewerage lines in Utena old town, in Kauno street. The area of 323 m^2 was explored. In the area of 110.45 m^2 the cultural layer dated to the beginning of the 16th century – the beginning of the 20th century was found. During the explorations 170 sherds of wheelmade pots, 6 sherds of glass vessels and a fragment of a handmade tile were detected.

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, MAIRONIO G. 2

Saulius SARCEVIČIUS

2003 m. birželio–rugpjūčio mėn. buvo atliekami archeologiniai tyrinėjimai Vilniuje, Maironio g. 2. Numatomoje užstatyti teritorijoje, kuri apėmė apie 800 m^2 plotą, pradžioje buvo atlikti žvalgomieji, o vėliau – plačios apimties archeologiniai tyrimai. Žvalgomųjų tyrimų metu buvo iškasti 8 šurfai (tirtas bendras 32 m^2 plotas). Plačios apimties archeologinių tyrimų metu papildomai ištirtas 411 m^2 dydžio plotas, kuris tyrimų metu buvo suskaidytas į smulkesnius plotelius (1–7). Tyrimų metu perkasimų nesuardytose vietose buvo užfiksuotas 1,8–1,7 m storio kultūrinis sluoksnis, kuris datuotinas XIV a. pabaiga–XX a. Viršutinis, apie 0,6 m storio, kultūrinis sluoksnis susiformavo XIX a. pabaigoje–XX a. Reikia pastebėti, kad, palyginti su Vilniaus senamiesčio archeologiniais duomenimis, pastarasis sklypas nepasižymėjo radinių gausa. Tai gana keista žinant, kad ši teritorija yra visai netoli buvusios Žemutinės pilies. Šį faktą galima būtų paaiškinti tuo, kad pagal istorinius duomenis tiriama posesija priklausė (nuo XV a. ?) bernardinams. Vienuoliai, panašu, pagrindines statybas koncentruodami dabartinio vienuolyno bei bažnyčios teritorijoje, kokių nors didesnių užstatymų savo sklypo Š ribose, kur ir buvo atliekami tyrimai, nevykdė.

Archeologinė tyrimų medžiaga rodo, kad virš įžemio susiformavęs sluoksnis, kurio storis neviršija 0,2 m, chronologiškai nėra vienalytis. Apatinis jo horizontas pagal keramiką bei kitus radinius datuotinas XIV a. pabaiga–XV a. viduriu, viršutinis sluoksnio horizontas – XV a.–XVI a. pradžia Apatiniame sluoksnio horizonte rasta Jogailos, Vytauto laikų monetų. Paminėtina pirmą kartą Lietuvos teritorijoje rasta Moldavijos valdovo Aleksandro I (1400–1432 m.) moneta – sidabrinis pusgrašis. Įžemyje išryškėję statinių kontūrai rodytų, jog tuo metu čia buvęs medinis užstatymas, tačiau nelabai intensyvus. Pagal išlikusius įžemyje kontūrus pavyko nustatyti vieno statinio ilgį – 9,4 m (plotas 7). Pastatas buvo orientuotas P–Š kryptimi, jo apatinis sienojas buvo įkastas į žemę. Patalpos ŠV dalyje, šalia V sienos, buvo fiksuojamas netaisyklingo kvadrato formos, 2,7x2,6 m dydžio bei 0,4 m gylio įkasimas. Chronologiškai to paties laikotarpio, panašios formos įkasimai rasti

dar dviejose vietose. Viename iš jų buvo 1,1x0,8 m dydžio molio lopas su akmenimis – manytina, kad tai buvusios krosnies padas.

Tyrimų medžiaga rodo, kad mūrinė statyba tiriamame sklype atsiranda XVI a. pradžioje. Tai liudija šio laikotarpio monetos, kurios aptiktos statybos paviršiaus horizonte. Šį horizontą stratigrafiškai daugelyje tirtų vietų atspindi kalkių skiedinio sluoksnelis. Nekelia abejonių, kad šis statybos laikotarpis susijęs su sklypo PR dalyje aptikta iš didelių akmenų sumūryta bei skiediniu tvirtinta siena, kurios pamatų apačia fiksuota 1,8 m gylyje nuo buvusio statybos paviršiaus. Autoriaus nuomone, tai XVI a. pradžioje statytos miesto gynybinės sienos pamatinė dalis. Greičiausiai XVII a. pradžioje gynybinė siena buvo nugriauta, o jos pamatinė dalis bernardinų vienuolių iš dalies buvo panaudota tvorai sumūryti. Šios mūrinės tvoros bei buvusios miesto gynybinės sienos kryptys nesutampa. Vėlesnės tvoros kontūrai gerai matyti XVIII a.–XIX a. pradžios Vilniaus planuose. Planų paaiškinimuose rašoma, kad tvora juosė bernardinų vienuoliams priklausiusius sodus.

Palyginti su Vilniaus senamiesčio duomenimis, tiriamo sklypo XVI a. pabaigos–XVII a. užstatymas vyko gana vangiai. Šioje gana nemažoje teritorijoje, be aukščiau minėtos sklypą ribojančios tvoros, pastarąjį laikotarpį atspindi tik dviejų statinių liekanos. Vienas jų – buvusio medinio pastato pamatėliai. Naudoti lauko akmenys. Jie buvo dedami vienas greta kito vienoje eilėje. Statinio dydis liko neaiškus. Kitas statinys, mūrinis, 5,7x2,4 m dydžio, prišlietas prie mūrinės tvoros sienos, tvirtintas kalkių skiediniu ir orientuotas P–Š kryptimi. Išlikusi tik jo pamatinė dalis. Panašu, kad sienos buvo mūrijamos iš plytų, o tvirtinamos moliu. Statinio paskirtis lieka neaiški.

EXPLORATIONS IN VILNIUS, IN MAIRONIO STREET 2

In 2003 in Vilnius, in Maironio street 2 the archaeological surveys and archaeological explorations of wide range were performed. The total area investigated was 443 m^2. The 1.7–1.8 m thick cultural layer dated to the end of the 14th century – the 20th century was detected. According to the coins found, the primary building of the site is dated to the end of the 14th century – the middle of the 15th century. In the eastern part of the site the remains of the town defensive wall dated to the beginning of the 16th century was uncovered. The defensive wall was likely demolished in the beginning of the 17th century. Next to this wall and on its foundation the Bernardine monks who owned the territory explored constructed a fence which line is marked in the Vilnius' plans of the 18th–19th centuries.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI BIRŽŲ SENOJO MIESTO VIETOJE

Roma SONGAILAITĖ

2003 m. BKMS vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrimus Biržų senojo miesto vietoje (A 518). Tirtas bendras 58 m^2 plotas.

Kęstučio g. 13 žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu būsimų pastato pamatų R pusėje buvo ištirtas apie 25 m^2 plotas. Darbų metu 0,4 m gylyje užfiksuotas 0,6–0,7 m storio